

De scriptie is de thermometer van het hoger onderwijs

Onderwijsblog Dat veel studenten moeite hebben met een scriptie is geen reden om hem dan maar af te schaffen, vinden *Rik Peels* en *Jelle van Baardewijk*.

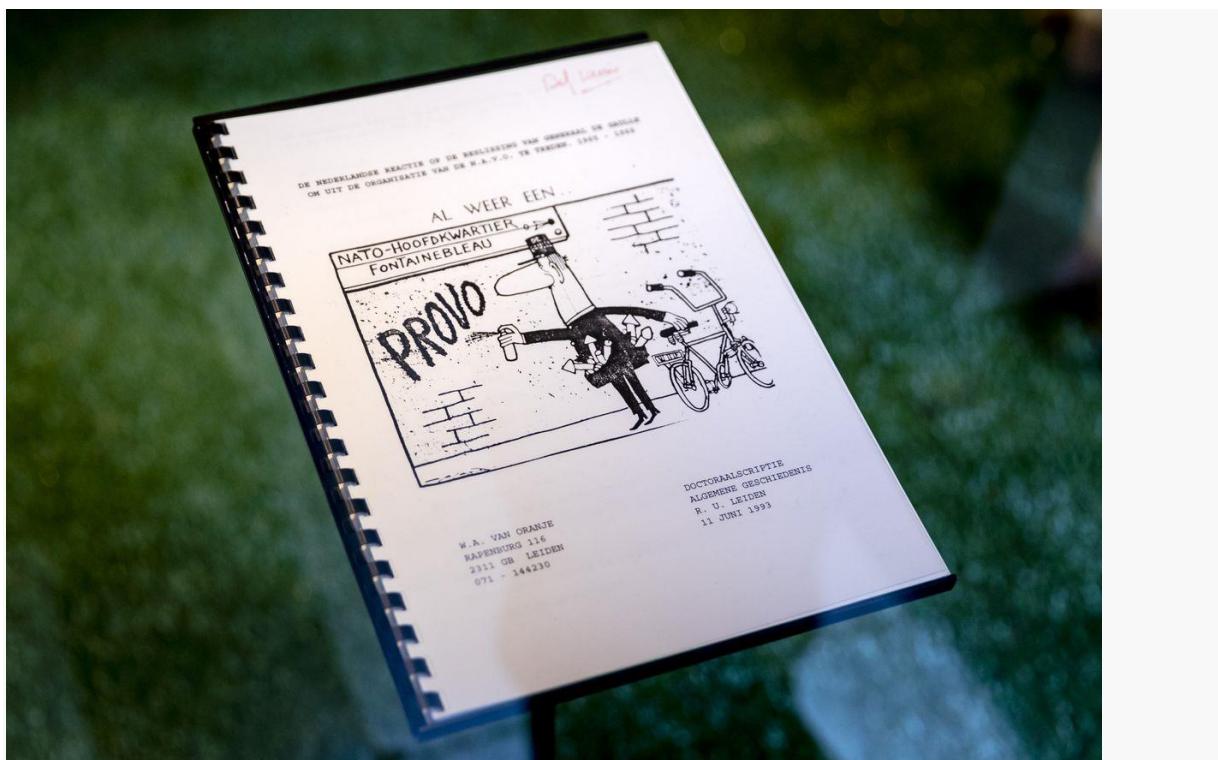

Foto Remko de Waal/ANP De scriptie van toenmalig prins Willem-Alexander.

De laatste maand vóór het zomerreces is aangebroken. Duizenden studenten in Nederland proberen nu hun scriptie af te ronden en dat is voor velen bepaald geen eenvoudige exercitie. Het schrijven van een scriptie leidt bij

studenten tot werkdruk, frustratie, studievertraging en een hogere studieschuld. Docent Nico Keuning hield daarom *recentelijk in de Volkskrant* een pleidooi om studenten te laten kiezen tussen het schrijven van een scriptie en het geven van een presentatie. Dit in de waarschijnlijk geheel terechte verwachting dat de overgrote meerderheid van de studenten dan voor een presentatie zal opteren. Probleem opgelost, zo meent hij. Dit is natuurlijk de omgekeerde wereld. De scriptie is de thermometer van het hoger onderwijs. Als je die afschaft, is de patiënt echt nog niet beter. In plaats van de thermometer weg te gooien kunnen we beter beginnen de kwaal aan te pakken.

De waarde van een scriptie

Kort gezegd is de waarde van een scriptie dat deze een goed beeld geeft van wat een student eigenlijk kan. Wij raden werkgevers bijvoorbeeld aan om sollicitanten eens hun scriptie te laten opsturen. Die geeft namelijk een vrij accuraat beeld van iemands vermogen te schrijven, hoofd- en bijzaken te onderscheiden, zich tot een discussie te verhouden en een genuanceerd oordeel te vellen. Dat zoveel studenten op dit moment moeite hebben met het schrijven van een scriptie is een sterke indicatie voor de gebrekkige staat van het hoger onderwijs. Een scriptie is bij uitstek een eindproduct waarin de student kan laten zien de verschillende deelgebieden van een studie te beheersen: het gebruik van methodes, de reconstructie van theorie, vernieuwend onderzoek en het vermogen om helder te schrijven met de juiste bronverwijzingen.

Natuurlijk verschillen scripties per studie en zeker ook tussen hbo en universiteit, maar als geheel is de scriptie de vuurproef na jarenlange studie. Als de presentatie de scriptie vervangt, hebben we er op de arbeidsmarkt weer een lichte vlotte jongeren bij die hun werk prima kunnen verkopen, maar die belangrijke academische vaardigheden ontberen. Schrijven vereist meer geestelijke discipline dan praten en is daarom ook moeilijker. Papier is geduldig, maar laat je toch niet weggemen met mooie uitdrukkingen die wollig of dubbelzinnig zijn. Dat laat onverlet dat een scriptie in de ideale situatie ook mondeling wordt verdedigd ten overstaan van docenten. Wij zijn ons ervan bewust dat dit alles in deze tijden een behoorlijk romantisch ideaal begint te worden: voor gedegen begeleiding bij het schrijven van een scriptie is aan de meeste universiteiten en hogescholen helaas weinig ruimte meer.

Vanwaar die moeite met scripties?

Dat studenten zoveel moeite hebben met scripties komt doordat in curricula kritisch lezen en academisch schrijven lange tijd veronachtzaamd zijn. Er is zelden sprake meer van een brede vorming die studenten helpt om te schrijven over de vaak lastige theorie en weerbarstige praktijk. Gelukkig is er inmiddels weer enige aandacht voor Bildung. Toch is er nog veel te winnen op het gebied van taalbeheersing, logica en morele gevoeligheid. Dat ligt ook aan de inrichting van het gehele schoolgebouw. Hogescholen en universiteiten moeten inhalen wat de middelbare school laat liggen: veel studenten vinden plannen en organiseren lastig, beheersen zowel het Nederlands als het Engels onvoldoende of weten nog niet goed hoe ze een gedegen statistische analyse moeten maken.

We juichen de hernieuwde aandacht voor deze thema's toe, hoewel er nog een tandje bij kan. Studenten verdienen meer aandacht om intellectuele deugden als grondigheid, volharding, nuance, bescheidenheid en originaliteit te kunnen ontwikkelen. Wij zijn ervan overtuigd dat als het onderwijs meer inzet op de brede academische kern van Bildung, een scriptie niet langer de drempel van een studie vormt maar juist de vuurproef. Een proeve van bekwaamheid waar studenten zorgvuldig op worden voorbereid en waar alumni met trots op terugkijken.

Een goede scriptie vraagt meer aandacht

Natuurlijk vereist dit ook een commitment van docenten en universiteitsbesturen. Te vaak is er nauwelijks tijd voor goede begeleiding, waardoor het ook niet vreemd is dat veel studenten het schrijven van de scriptie als te belastend ervaren. Eelco Runia laat in zijn boek *Genadezesjes* zien dat deze verwarring inmiddels te groot geworden is en om een antwoord vraagt. We moeten af van prikkels die studenten en docenten tevredenstellen met een matig niveau. Nederland huist veel toponderzoek en het is een groot raadsel waarom dit ten koste zou mogen gaan van onderwijs.

Wij verwachten dat universiteiten het voorstel om de thermometer van de scriptie af te schaffen of facultatief te maken gelukkig niet serieus zullen nemen. Ja, wij koesteren zelfs de hoop dat de scriptie weer de cruciale rol

wordt gegeven die zij verdient. Wat zou het mooi zijn als de scriptie weer als thermometer gebruikt kan worden om hopelijk over niet al te lange tijd te kunnen constateren dat de patiënt door intellectuele karaktervorming inmiddels een stuk gezonder is geworden en nu echt de maatschappij in kan.

***Dr. Rik Peels** is universitair docent en onderzoeker filosofie aan de faculteit der geesteswetenschappen van de Vrije Universiteit in Amsterdam en voorzitter van de Amsterdam Young Academy.*

***Dr. Jelle van Baardewijk** is lector bedrijfsethiek aan de Hogeschool Rotterdam en als filosoof verbonden aan de afdeling bestuurskunde en Centrum Èthos van de Vrije Universiteit in Amsterdam.*